

Memorandum spoločenských a humanitných vedcov na Slovensku

Spoločenské a humanitné vedy sa v súčasnom svete ocitli vo zvláštnom postavení. Na jednej strane sú predmetom častého spochybňovania a nedôvery, na druhej strane sa objavuje názor, že 21. storočie bude storočím spoločenských a humanitných vied vzhľadom na ich význam pre riešenie kľúčových problémov ľudstva.

Komunita spoločenských a humanitných vedcov na Slovensku potrebuje vedeckú integritu a otvorenú komunikáciu svojho poslania. Preto predkladáme verejnosti toto Memorandum.

I. Spoločenské a humanitné vedy:

1. poskytujú porozumenie sveta a miesta človeka v ňom v spoločenských a historických súvislostiach;
2. prispievajú k utváraniu kultúrnej pamäti, rozvoju kultúrneho dedičstva, národných tradícií a pilierov štátnosti;
3. prinášajú kultiváciu verejného priestoru a účinné metódy účasti vo verejných diskusiách;
4. tvoria intelektuálnu súčasť kvality života občanov a úrovne riadenia spoločenských inštitúcií;
5. predstavujú hodnotový rámec vzdelanosti, nástroj orientácie v rozmanitých obrazoch sveta a v praktickom využívaní výsledkov vedeckého a technologického pokroku.

II. Spoločenský a humanitní vedci na Slovensku prijímajú spoločenskú zodpovednosť za:

6. kritické skúmanie ľudskej existencie a súčasného stavu našej spoločnosti a rizikových trendov jej vývoja (najmä historického bezvedomia, extrémizmu, rasizmu, sociálneho vylúčenia, korupcie, krízy sociálnej dôvery);
7. vytváranie spoľahlivého zázemia pre vykonávanie verejných politík a rozhodovanie spoločenských aktérov a inštitúcií;
8. poznávanie civilizačných výziev a existenciálnych hrozieb, ktoré prináša súčasný svet (najmä terorizmu, migrácie, priemyselnej revolúcie 4.0, environmentálnej krízy);
9. hľadanie a koncipovanie pozitívnych alternatív spoločenského vývoja a riešenia konfliktov, protirečení, ohrození a kataklyziem;
10. rozvíjanie otvoreného demokratického dialógu s cieľom utvárať slobodnú, pluralitnú a tvorivú spoločnosť.

III. Rozvoj spoločenských a humanitných vied na Slovensku nevyhnutne vyžaduje:

11. spoločenské uznanie pre ich kritické, analytické, interpretačné a projektívne výkony;
12. dôstojné a primerané ekonomické podmienky na plnenie ich poslania;
13. vzájomné porozumenie a kooperáciu s prírodnými a technickými vedami;
14. spájanie globálneho a lokálneho, národného a medzinárodného rozmeru ich skúmania;
15. podporu skutočných akademických hodnôt a motivácií, uplatňovanie vedeckej etiky a racionality.

Spoločenský a humanitní vedci na Slovensku sú pripravení čeliť výzvam našej doby, jej myšlienkovému a hodnotovému chaosu, nepodloženej relativizácii faktov a skepse. Zároveň vyzývajú na vysoký stupeň vnímavosti voči narúšaniu zásad ľudskej dôstojnosti, na nekompromisnosť voči akejkoľvek forme ohľupovania a na obozretnosť voči informačným manipuláciám. Namiesto toho ponúkajú svoje poznanie v prospech spoločnosti a humanistickej nádeje.

Bratislava, 17. november – 5. december 2016

doc. PhDr. Gabriel Bianchi, PhD., *Slovenská akadémia vied*

prof. PaedDr. René Bílik, CSc., *Trnavská univerzita v Trnave a Slovenská akadémia vied*

prof. PhDr. Ivan Gerát, PhD., *Slovenská akadémia vied a Trnavská univerzita v Trnave*

prof. PhDr. Erich Mistrík, CSc., *Univerzita Komenského v Bratislave*

prof. Mgr. Martin Slobodník, PhD., *Univerzita Komenského v Bratislave*

prof. PhDr. Emil Višňovský, PhD., *Slovenská akadémia vied a Univerzita Komenského v Bratislave*

prof. PhDr. Peter Zajac, DrSc., *Slovenská akadémia vied a Humboldtova univerzita v Berlíne*

prof. PhDr. Marián Zervan, PhD., *Vysoká škola výtvarných umení a Trnavská univerzita v Trnave*